

2000RT Machine Paper Developer

V SKLADU Z ES-PREDPISI 1907/2006 (REACH), 1272/2008 (CLP) in 2020/878

ODDELEK 1: IDENTIFIKACIJA SNOVI/ZMESI IN DRUŽBE/PODJETJA**1.1 Identifikator izdelka**

Ime izdelka 2000RT Machine Paper Developer
 Koda izdelka 1758056
 UFI 7A1E-E2E5-FG0J-8DG8

1.2 Pomembne identificirane uporabe snovi ali zmesi in odsvetovane uporabe

Opredeljena uporaba Rešitev za razvijanje fotografij
 Odsvetovane uporabe Ni znano.

1.3 Podrobnosti o dobavitelju varnostnega lista

Proizvajalec
 Identifikacija podjetja HARMAN Technology Ltd
 Naslov proizvajalca Ilford Way
 Mobberley
 Knutsford
 Cheshire East
 WA16 7JL
 Poštna številka
 Telefon: +44(0)1565 650000
 Faks +44(0)1565 872734
 E-pošte web-admin@harmantechnology.com
 Uradne ure

Dobavitelj
 Identifikacija podjetja Euro Foto
 Naslov dobavitelja Euro Foto D.O.O
 Poslovna Cona A20
 EORI 64550125
 Sencur 4208
 SLOVENIA

Poštna številka Ni znano.
 Telefon: +386-246-25-280
 Faks Ni znano.
 E-pošte info@eurofoto.si
 Uradne ure

1.4 Telefonska številka za nujne primere

Poison Centre
 Naslov Urad Republike Slovenije za kemikalije, Ministrstvo za zdravje
 Ajdovščina 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
 Telefonska št. v nujnem primeru 112

ODDELEK 2: DOLOČITEV NEVARNOSTI**2.1 Razvrstitev snovi ali zmesi**

Uredba (ES) št. 1272/2008 (CLP)

Skin Sens. 1B : Lahko povzroči alergijski odziv kože.
 Eye Irrit. 2 : Povzroča hudo draženje oči.
 Muta. 2 : Sum povzročitve genetskih okvar.
 Carc. 2 : Sum povzročitve raka.
 Aquatic Acute 1 : Zelo strupeno za vodne organizme.
 Aquatic Chronic 2 : Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.

2.2 Elementi etikete

V skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 (CLP)

Ime izdelka 2000RT Machine Paper Developer

Piktogrami za nevarnost

GHS08

GHS07

GHS09

Opozorilne besede

Pozor

Stavki o nevarnosti

H317: Lahko povzroči alergijski odziv kože.
 H319: Povzroča hudo draženje oči.
 H341: Sum povzročitve genetskih okvar.

2000RT Machine Paper Developer

H351: Sum povzročitve raka.

H410: Zelo strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.

Previdnostni stavki

P273: Preprečiti sproščanje v okolje.

P280: Nositi zaščitne rokavice/zaščitno obleko/zaščito za oči/zaščito za obraz.

P302+P352: PRI STIKU S KOŽO: Umiti z veliko vode.

P305+P351+P338: PRI STIKU Z OČMI: Previdno izpirati z vodo nekaj minut.

Odstranite kontaktne leče, če jih imate in če to lahko storite brez težav. Nadaljujte z izpiranjem.

P405: Hraniti zaklenjeno.

P501: Zavržite vsebine v skladu z lokalno, državno ali nacionalno zakonodajo.

2.3 Druge nevarnosti

Ni znano.

2.4 Dodatne informacije

Za celotno besedilo H/P stavkov glej oddelek 16.

ODDELEK 3: SESTAVA/PODATKI O SESTAVINAH**3.1 Snovi**

Ni uporabno.

3.2 Zmesi

NEVARNE SESTAVINE	CAS št.	EC št. / REACH št.	%W/W	Stavki o nevarnosti	Piktogrami za nevarnost
Sodium sulphite	7757-83-7	231-821-4	10-30%	Ni klasificirano	Brez
Potassium carbonate	584-08-7	209-529-3	5-10%	Skin Irrit. 2 H315 Eye Irrit. 2 H319 STOT SE 3 H335	GHS07
Hydroquinone	123-31-9	204-617-8	<3%	Acute Tox. 4 H302 Skin Sens. 1B H317 Eye Dam. 1 H318 Muta. 2 H341 Carc. 2 H351 Aquatic Acute 1 H400 Aquatic Chronic 1 H410	GHS05 GHS08 GHS07 GHS09
pentasodium (carboxylatomethyl)iminobis(ethylenitrilo)tetraacetate	140-01-2	205-391-3	1-5%	Met. Corr. 1 H290 Eye Irrit. 2 H319 Acute Tox. 4 H332 Repr. 2 H361	GHS05 GHS08 GHS07
natrijev hidroksid	1310-73-2	215-185-5	<1%	Skin Corr. 1A H314	GHS05
4-(hydroxymethyl)-4-methyl-1-phenylpyrazolidin-3-one	13047-13-7	235-920-3	<1%	Acute Tox. 4 H302	GHS07

NEVARNE SESTAVINE	CAS št.	Posebne mejne koncentracije	M-dejavnik	OAS
Hydroquinone	123-31-9		Aquatic Acute 1: 10	Acute Tox. 4 (H302) : 500
pentasodium (carboxylatomethyl)iminobis(ethylenitrilo)tetraacetate	140-01-2			Acute Tox. 4 (H332) : 1.5 Dust (18th ATP)

2000RT Machine Paper Developer

natrijev hidroksid	1310-73-2	Skin Corr. 1A	C>= 5.00 <= 100.00		
		Skin Corr. 1B	C>= 2.00 < 5.00		
		Skin Irrit. 2	C>= 0.50 < 2.00		
		Eye Irrit. 2	C>= 0.50 < 2.00		
4-(hydroxymethyl)-4-methyl-1-phenylpyrazolidin-3-one	13047-13-7				Acute Tox. 4 (H302) : 500

Ne vsebuje nerazvrščenih snovi vPvB.

Ne vsebuje nerazvrščenih snovi z omejitvijo Unije za izpostavljenost na delovnem mestu.

Za celotno besedilo H/P stavkov glej oddelek 16.

ODDELEK 4: UKREPI ZA PRVO POMOČ

4.1 Opis ukrepov za prvo pomoč

Vdihavanje
Stik s kožo

PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo. Takoj sleči vsa kontaminirana oblačila in jih oprati pred ponovno uporabo. Če nastopi draženje kože ali se pojavi izpuščaj: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo. Posebno zdravljenje (glejte Zdravniški nasvet na tej oznaki). PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti:

Stik z očmi

Previdno izpirati z vodo nekaj minut. Odstranite kontaktne leče, če jih imate in če to lahko storite brez težav. Nadaljujte z izpiranjem. PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo. Če draženje oči ne preneha: PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo.

Zaužitje

4.2 Najpomembnejši simptomi in učinki, akutni in zapozneli

Lahko povzroči draženje oči. Alergijsko kožno vnetje.

4.3 Navedba kakršne koli takojšnje medicinske oskrbe in posebnega zdravljenja

Posebno zdravljenje (glejte Zdravniški nasvet na tej oznaki). PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo. Obravnavajte glede na simptome.

ODDELEK 5: PROTIPOŽARNI UKREPI

5.1 Sredstva za gašenje

Ustrezna sredstva za gašenje
Neustrezna sredstva za gašenje

Kot ustreza za okoliški ogenj.
Brez.

5.2 Posebne nevarnosti v zvezi s snovjo ali zmesjo

V ognju se lahko razkrajajo, pri tem oddajajo strupene in dražljive hlapce.

5.3 Nasvet za gasilce

Gasilci morajo nositi zaščitna oblačila, vključno s samostojnimi dihalnimi aparaturnami. Odložite vodo za gašenje in se je pozneje znebite.

ODDELEK 6: UKREPI OB NENAMERNIH IZPUSTITIH

6.1 Osebnostni ukrepi, zaščitna oprema in postopki v sili

Omogočite primerno prezračevanje. Poskrbite za celovito osebno zaščito (vključno z zaščito dihanja) med odstranjevanjem razlitja.

6.2 Okoljevarstveni ukrepi

Preprečiti sproščanje v okolje. Razlitja ali nekontrolirane odtokove v vodne tokove je potrebno prijaviti ustreznim upravnim organom.

6.3 Metode in materiali za zadrževanje in čiščenje

Prestreči razlito tekočino. Adsorbirajte razlitja s peskom, zemljo ali kakšno drugo ustrezno adsorbcijsko snovjo. Zadržujte razlitja s peskom, zemljo ali z drugo ustrezno adsorbirno snovjo. Z lopato nasujte prst na razlito snov, zato da bi zadržali in preprečili onesnaževanje odvodnih kanalov in vodnih tokov.

6.4 Sklicevanje na druge oddelke

Glej tudi oddelek 8, 13.

ODDELEK 7: RAVNANJE IN SKLADIŠČENJE

7.1 Varnostni ukrepi za varno ravnanje

Pred uporabo pridobiti posebna navodila. Ne uporabljajte, dokler se ne seznanite z vsemi varnostnimi ukrepi. Preprečiti vdihavanje prahu/dima/plina/meglice/hlapov/razpršila. Umiti takoj po uporabi roke in izpostavljene kože. Nositi zaščitne rokavice/zaščitno obleko/zaščito za oči/zaščito za

2000RT Machine Paper Developer

	obraz.
7.2 Pogoji za varno skladiščenje, vključno z nezdružljivostjo	Hraniti zaklenjeno.
Temperatura shranjevanja	Okolje.
Čas skladiščenja	Trden v normalnih pogojih.
Nezdružljivi materiali	Ni znano.
7.3 Posebne končne uporabe	Rešitev za razvijanje fotografij

ODDELEK 8: NADZOR IZPOSTAVLJENOSTI/OSEBNA ZAŠČITA**8.1 Parametri nadzora**

8.1.1 Mejna vrednost izpostavljenosti na delovnem mestu   Mejna vrednost izpostavljenosti na delovnem mestu ni določena.

8.2 Nadzor izpostavljenosti

8.2.1. Ustrezen tehnično-tehnološki nadzor   Uporabite s prezračevanjem, lokalnim izpušnim prezračevanjem ali zaščito dihal. Pralni objekt / voda za čiščenje oči in kože bi morala biti prisotna.

8.2.2. Osebna zaščitna oprema

Zaščita oči

Nosite zaščito oči s stransko zaščito (EN166).

Zaščito kože

Nosite zaščitno obleko in rokavice: Neprepustne rokavice (EN 374).

Zaščito dihal

Običajno ni potrebna nobena osebna dihalna zaščita.

Toplotno nevarnostjo

Ni znano.

8.2.3. Nadzor izpostavljenosti okolja

Razlitja ali nekontrolirane odtoke v vodne tokove je potrebno prijaviti ustreznim upravnim organom.

ODDELEK 9: FIZIKALNE IN KEMIJSKE LASTNOSTI**9.1 Podatki o osnovnih fizikalnih in kemijskih lastnosti**

Agregatno stanje	Tekočina.
Barva	Ni znano.
Vonj	Ni znano.
Tališče/ledišče	Ni znano.
Vrelišče ali začetno vrelišče in območje vrelišča	Ni znano.
Vnetljivost	Ni znano.
Spodnja in zgornja meja eksplozivnosti	Ni znano.
Plamenišče	Ni znano.
Temperatura samovžiga	Ni znano.
Temperatura razpadanja	Ni znano.
pH	Ni znano.
Kinematična viskoznost	Ni znano.
Topnost	Topnost (v Vodi) : Ni znano. Topnost (Drugo) : Ni znano.
Porazdelitveni koeficient n-oktanol/voda (logaritemska vrednost)	Ni znano.
Parni tlak	Ni znano.
Gostota in/ali relativna gostota	Ni znano.
Relativna parna gostota	Ni znano.
Lastnosti delcev	Ni znano.

9.2 Drugi podatki

Brez.

ODDELEK 10: OBSTOJNOST IN REAKTIVNOST

2000RT Machine Paper Developer

10.1 Reaktivnost	Se ne pričakuje.
10.2 Kemijska stabilnost	Trden v normalnih pogojih.
10.3 Možnost poteka nevarnih reakcij	Ni znanih nevarnih reakcij pri uporabi za predviden namen.
10.4 Pogoji, ki se jim je treba izogniti	Se ne pričakuje.
10.5 Nezdržljivi materiali	Ni znano.
10.6 Nevarni produkti razgradnje	Ni nevarnih produktov pri razgradnji.

ODDELEK 11: TOKSIKOLOŠKI PODATKI**11.1 Podatki o razredih nevarnosti, kakor so opredeljeni v Uredbi (ES) št. 1272/2008**

Akutna strupenost - Zaužitje	Računska metoda : Ni klasificirano. Računska metoda : Izračunana ocena akutne strupenosti (ATE) Calc ATE - 15653.86
Akutna strupenost - Stik s kožo	Računska metoda : Ni klasificirano.
Akutna strupenost - Vdihavanje	Računska metoda : Ni klasificirano. Računska metoda : Izračunana ocena akutne strupenosti (ATE) Calc ATE - 768.37
Jedkost za kožo/draženje kože	Računska metoda : Povzroča blago draženje kože.
Resne okvare oči/draženje	Računska metoda : Povzroča hudo draženje oči.
Podatki o preobčutljivosti kože	Računska metoda : Lahko povzroči alergijski odziv kože.
Podatki o dihalni preobčutljivosti	Računska metoda : Ni klasificirano.
Mutagenost za zarodne celice	Računska metoda : Sum povzročitve genetskih okvar.
Rakotvornost	Računska metoda : Sum povzročitve raka.
Strupenost za razmnoževanje	Računska metoda : Ni klasificirano.
Dojenje	Računska metoda : Ni klasificirano.
STOT – enkratna izpostavljenost	Računska metoda : Ni klasificirano.
STOT – ponavljajoča se izpostavljenost	Računska metoda : Ni klasificirano.
Nevarnost pri vdihavanju	Računska metoda : Ni klasificirano.

11.2 Podatki o drugih nevarnostih

Ni znano.

ODDELEK 12: EKOLOŠKI PODATKI**12.1 Strupenost**

Strupenost - Vodni nevretenčarji	Zelo strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.
Strupenost - Ribe	Ni znano.
Strupenost - Alge	Ni znano.
Strupenost - Sediment Del	Ni klasificirano.
Strupenost - Kopenski Del	Ni klasificirano.

12.2 Obstočnost in razgradljivost

Ni znano.

12.3 Zmožnost kopičenja v organizmih

Ni znano.

12.4 Mobilnost v tleh

Ni znano.

12.5 Rezultati ocene PBT in vPvB

Ni znano.

12.6 Lastnosti endokrinih motilcev

Ni znano.

12.7 Drugi škodljivi učinki

Ni znano.

ODDELEK 13: ODSTRANJEVANJE**13.1 Metode ravnanja z odpadki**

Zavržite vsebine v skladu z lokalno, državno ali nacionalno zakonodajo. Pošljite licencirani reciklaži, reklamaži ali sežigalnici. Snov/pripravek in embalažo predati odstranjevalcu nevarnih ali posebnih odpadkov. Zavržite na ustreznem odlagališču.

13.2 Dodatne informacije

Odlaganje mora biti v skladu s krajevno, državno ali narodno zakonodajo.

2000RT Machine Paper Developer

ODDELEK 14: PODATKI O PREVOZU

Ni razvrščeno kot nevarno za prevoz.

14.1 Številka ZN in številka ID	Ni uporabno
14.2 Pravilno odpremno ime ZN	Ni uporabno
14.3 Razredi nevarnosti prevoza	Ni uporabno
14.4 Skupina embalaže	Ni uporabno
14.5 Nevarnosti za okolje	Ni klasificirano kot onesnaževalec morja.
14.6 Posebni previdnostni ukrepi za uporabnika	Ni znano
14.7 Pomorski prevoz v razsutem stanju v skladu z instrumenti IMO	Ni znano

ODDELEK 15: ZAKONSKO PREDPISANI PODATKI

15.1 Predpisi/zakonodaja o zdravju, varnosti in okolju, specifični za snov ali zmes

Evropski predpisi - Dovoljenja in / ali Omejitve glede uporabe

Seznam kandidatnih snovi, ki vzbujajo veliko zaskrbljenost, za avtorizacijo Ni na seznamu

REACH: PRILOGA XIV seznam snovi, ki so predmet avtorizacije Ni na seznamu

REACH: Priloga XVII Omejitve proizvodnje, dajanja v promet in uporabe nekaterih nevarnih snovi, zmesi in izdelkov 4-(hydroxymethyl)-4-methyl-1-phenylpyrazolidin-3-one (13047-13-7), pentasodium (carboxylatomethyl)iminobis(ethylenenitrilo)tetraacetate (140-01-2), natrijev hidroksid (1310-73-2), Potassium carbonate (584-08-7), Hydroquinone (123-31-9)

Tekočega akcijskega načrta Skupnosti (CoRAP) Hydroquinone (123-31-9)

Uredba Evropskega Parlamenta in Sveta (EU) št. 2019/1021 o obstojnih organskih onesnaževalih Ni na seznamu

Uredba (ES) št. 1005/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč Ni na seznamu

Uredba Evropskega Parlamenta in Sveta (ES) št. 649/2012 o izvozu in uvozu nevarnih kemikalij Ni na seznamu

Nacionalni predpisi

Drugo Ni znano.

15.2 Ocena kemijske varnosti

Ocena kemijske varnosti REACH ni bila izvedena.

ODDELEK 16: DRUGI PODATKI

Sledeči odstavki vsebujejo popravke ali nove trditve:

LEGENDA

Piktogrami za nevarnost

GHS08

GHS07

GHS09

GHS05: GHS: Jedkost

Razvrstitev nevarnosti

Met. Corr. 1 : Snov ali zmes, jedka za kovine, Kategorija 1
 Acute Tox. 4 : Akutna strupenost, Kategorija 4
 Skin Corr. 1A : Jedkost za kožo/draženje kože, Kategorija 1A
 Skin Irrit. 2 : Jedkost za kožo/draženje kože, Kategorija 2
 Skin Sens. 1B : Preobčutljivost kože, Kategorija 1B

2000RT Machine Paper Developer

Eye Dam. 1 : Resne okvare oči/draženje, Kategorija 1
 Eye Irrit. 2 : Resne okvare oči/draženje, Kategorija 2
 Acute Tox. 4 : Akutna strupenost, Kategorija 4
 STOT SE 3 : Specifična strupenost za ciljne organe (STOT) – enkratna izpostavljenost, Kategorija 3
 Muta. 2 : Mutagenost za zarodne celice, Kategorija 2
 Carc. 2 : Rakotvornost, Kategorija 2
 Repr. 2 : Strupenost za razmnoževanje, Kategorija 2
 Aquatic Acute 1 : Nevarno za vodno okolje, Akutno, Kategorija 1
 Aquatic Chronic 1 : Nevarno za vodno okolje, Kronično, Kategorija 1
 Aquatic Chronic 2 : Nevarno za vodno okolje, Kronično, Kategorija 2

Stavki o nevarnosti

H290: Lahko je jedko za kovine.
 H302: Zdravju škodljivo pri zaužitju.
 H314: Povzroča hude opekline kože in poškodbe oči.
 H315: Povzroča draženje kože.
 H317: Lahko povzroči alergijski odziv kože.
 H318: Povzroča hude poškodbe oči.
 H319: Povzroča hudo draženje oči.
 H332: Zdravju škodljivo pri vdihavanju.
 H335: Lahko povzroči draženje dihalnih poti.
 H341: Sum povzročitve genetskih okvar.
 H351: Sum povzročitve raka.
 H361: Sum škodljivosti za plodnost ali nerojenega otroka.
 H400: Zelo strupeno za vodne organizme.
 H410: Zelo strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.
 H411: Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.

Previdnostni stavki

P201: Pred uporabo pridobiti posebna navodila.
 P202: Ne uporabljajte, dokler se ne seznanite z vsemi varnostnimi ukrepi.
 P261: Preprečiti vdihavanje prahu/dima/plina/meglice/hlapov/razpršila.
 P264: Umiti takoj po uporabi roke in izpostavljene kože.
 P272: Kontaminirana delovna oblačila niso dovoljena zunaj delovnega mesta.
 P273: Preprečiti sproščanje v okolje.
 P280: Nositi zaščitne rokavice/zaščitno obleko/zaščito za oči/zaščito za obraz.
 P302+P352: PRI STIKU S KOŽO: Umiti z veliko vode.
 P305+P351+P338: PRI STIKU Z OČMI: Previdno izpirati z vodo nekaj minut. Odstranite kontaktne leče, če jih imate in če to lahko storite brez težav. Nadaljujte z izpiranjem.
 P308+P313: PRI izpostavljenosti ali sumu izpostavljenosti: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo.
 P321: Posebno zdravljenje (glejte Zdravniški nasvet na tej oznaki).
 P333+P313: Če nastopi draženje kože ali se pojavi izpuščaj: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo.
 P337+P313: Če draženje oči ne preneha: Poiščite zdravniško pomoč/oskrbo.
 P362+P364: Sleči kontaminirana oblačila in jih oprati pred ponovno uporabo.
 P391: Prestreči razlito tekočino.
 P405: Hraniti zaklenjeno.

Kratice

P501: Zavržite vsebine v skladu z lokalno, državno ali nacionalno zakonodajo.
 OAS : Ocena Akutne Strupenosti
 CAS : Služba za izmenjavo kemijskih izvlečkov
 CLP : Uredba (ES) št 1272/2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi
 DNEL : Pridobljena stopnja brez učinka
 ES : Evropska Skupnost
 EINECS : Evropski Seznam Obstojećih Kemičnih Snovi
 DDI : Dovoljena dolgotrajna izpostavljenost
 PBT : Obstojne, Bioakumulativne in Strupene
 PNEC : Predvidena koncentracija brez učinka
 REACH : Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij
 KTV : Kratkotrajna vrednost
 STOT : Strupenost za posamezne organe
 vPvB : zelo Obstojne in zelo Bioakumulativne

2000RT Machine Paper Developer

Ključne reference v literaturi in viri
podatkov za pripravo varnostnega lista
Zanikalci odgovornosti

Uredba (ES) št. 1272/2008 (CLP)

Verjamemo, da so podatki, ki so navedeni v tej publikaciji ali kakorkoli drugače posredovani uporabnikom, natančni in podani dobronamerno, toda uporabniki morajo sami zagotoviti ustreznost izdelka za njihov določen namen. HARMAN Technology Ltd nikakor ne jamči, da izdelek ustreza kakršnim koli posebnim namenom. Hkrati se izključuje kakršna koli vključena garancija ali pogoj (ustaven ali drugačen), razen v primeru, če zakon to preprečuje. HARMAN Technology Ltd ne sprejema nobene odgovornosti za izgubo ali poškodbo (razen če je dokazano, da je okvarjen izdelek povzročil smrt ali telesno poškodbo), ki izhaja iz zanašanja na te informacije. Ni mogoče zahtevati neodvisnosti pred Zakonom o avtorskih pravicah ter o industrijskih vzorcih.